

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

8. An Religiosus, qui non acceptat aliquod donum, sed rogat, ut detur amico, seu consang uineo, peccet contra paupertatem, & contrahanc Bullam? Et an sie Religiosus se habeat, ut intercessor apud ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76429](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76429)

puro qui pensatis conditionibus Religiosi volentis donare, & eius cui fit munusculum, & pensata causa ob quam fit, & etiam utilitate, quæ ex dicto munusculo obuenire potest Religioso, vel Monasterio, & considerata etiam facultate ipsius Monasterij, poterit minorem, aut maiorem facultatem dare in quantitate, & qualitate munusculi. Ita Hieronymus Cenedo de paupertate religiosa, dub. 26. numer. 6. concl. 2. Sanchez in summ. tom. 2. lib. 7. cap. 19. n. 42. Azorius part. 1. lib. 12. c. 12. q. 4. & Suarez de Relig. tom. 3. lib. 8. cap. 15. numer. 13. cum Valero ubi supra num. 65.

RESOL. VI.

An si Religiosus sine licentia sui Prælati præbeat munusculum duorum aureorum, incidat in penas huius constitutionis? Ex p. 1. tr. 6. Ref. 5.

§. 1. **R**espondeo; peccatum quidem furti admittere non autem incurere in penas huius Constitutionis. Et ita viæ vocis oraculo declarauit Clemens ipse VIII. Claudio Aquina, Generali Relig. Societ. IESV: & ego habui à Patribus dictæ Societatis transumptum epistolæ supradicti Generalis, transmissæ ad P. Petrum Gambacutum Panormitanum, sub die 2. martij, 1595. in qua declaratio supradicta Pontificis ponebatur. Et hoc etiam testantur multi DD. qui scripta sua typis mandarunt postea: hi sunt. Molfæus in summ. tom. 1. tract. 7. c. 10. n. 86. Filiucius tom. 2. tr. 3. c. 3. q. 9. num. 65. & nouissimè Homobonus de Bonis in exam. Eccl. part. 1. tract. 7. c. 30. q. 123. cum aliquibus, quos citato nomine citat Scottia in Bull. Pont. epitome 158. theor. 396. Et ratio declarationis Pontificis forsitan fuit: quia communiter summa duorum aureorum in iure dicitur summa modica, vt patet ex l. si oleum. 15. fin. in d. l. seq. ubi Gloss. ff. de dolo. cum Felino in cap. in ter fecisti, de homicid.

RESOL. VII.

An Religiosus, qui celebrat aliquas Missas ad intentionem alicuius amici, sciens dictum amicum stipendium pro illis accipere, peccet contra paupertatem, & includatur in Bulla Clem. VIII?
Et an stante dicta Bulla possit Religiosus de sola licentia Superioris donare ea, quæ acquisiuit ex elemosynis Missarum, quas sibi intra annum Conuentus, seu Religio concedit Ex part. 1. tr. 6. Ref. 9.

§. 1. **R**espondi negatiuè, ex autoritate P. Francisci de Soula in explic. huius Bullæ, §. 3. n. 74. in fin. ubi sic asserit: [No seria contra esta ley, dezir tantas Missas, por la intencion de vno, aunque entienda, se ha el de aprouechar de la pitança, porque en este caso, nada se da, que no sea meramente el spiritual, lo qual entiendo si no esta obligado à celebrar por su Conuento.] Sic ille:

2. Notandum est tamen, stante Bulla non posse Religiosum, de sola licentia sui Superioris, donare ea, quæ acquisiuit ex elemosynis Missarum, quas sibi intra annum Conuentus, siue Religio concedit: nam est dispar ratio inter hos duos casus: & ita docet Ioan. Valerius in differ. vtriusque fori, verb. muneris, n. 75. licet ipse sententiam negatiuam huius secundi casus vocet tantum probabiliorem. Ergo posset aliquis dicere affirmatiuè ex mente eiusdem Valerij esse probabilem. Sed de hoc ego dubito: tu cogita.

RESOL. VIII.

An Religiosus, qui non acceptat aliquod donum, sed rogat, vt detur amico, seu consanguineo, peccet contra paupertatem, & contra hanc Bullam?
Et an si Religiosus se habeat vt intercessor apud Ioannem, v. g. vt ipse Ioannes nomine suo det Petro aliquam rem, peccet contra votum paupertatis, & contra nostram Constitutionem? Ex part. 1. tr. 6. Ref. 8.

§. 1. **A**ffirmatiuè respondet Hieronymus à Sorbo in compend. priuileg. in exposit. huius Bullæ, fol. mibi 194. ubi sic asserit: (Prohibetur Religiosis donare quouis modo, siue directè, siue indirectè. Vnde, si quis, vel si qua diceret suis consanguineis, vt quod vellent sibi donare, donarent tali suo nomine, non posse fieri, cum sic esset donare indirectè.) Ita ille. Probatur hæc opinio: nam, si hoc non est dare indirectè, quid, quæto, per indirectam donationem debet intelligi? Deinde in l. 2. ff. de calum. ita habetur: (Non refert, an ipse pecuniam acceperit, an iusserit dari.)

2. Sed mihi, saluo temper meliore iudicio, contraria opinio probabilior videtur. Dico igitur, si Religiosus solum se habeat, vt intercessor apud Ioannem, v. g. vt ipse Ioannes nomine suo det Petro aliquam rem; non peccabit contra votum paupertatis, & contra nostram Constitutionem. Ita Penin. de Relig. tom. 1. c. 2. q. 2. §. 4. Fagundez de Præcep. tract. 2. lib. 8. c. 6. n. 18. Villalobos in summ. tom. 2. tr. 35. dub. 32. num. 6. Scottia in Bull. Pont. epit. 158. theor. 397. Layman in Theol. mor. lib. 4. tr. 5. c. 7. num. 16. Filiucius in quest. mor. tom. 2. tract. 34. c. 3. q. 8. n. 6. Bonacina de contr. disp. 3. q. 12. punct. 1. num. 6. Barthol. à S. Fausto in thes. Relig. lib. 8. q. 212. Sanchez in summ. 2. lib. 7. c. 19. n. 74. Galetti in margar. cas. conf. ver. Relig. num. 9. Naldus in summ. ver. Relig. num. 11. Suarez tom. 3. de Relig. lib. 8. c. 15. num. 45. Rodriguez in exer. spir. p. 3. tr. 3. c. 15. Turrian. in 2. 2. tom. 1. disp. 85. dub. 3. Sanchez de matrim. tom. 1. lib. 6. num. 7. Cenedo de pauper. relig. dub. 29. n. 4. Gratian. in suis discept. forens. tom. 2. c. 202. n. 17. & ante omnes Soula in exp. huius Bullæ, §. 3. n. 73.

3. Et ratio est clara, & manifesta: quia Religiosus tunc peccat contra paupertatem, quando disponit de aliqua re sua, vel Religionis, sine consensu, & facultate Superioris: sed in prædictis casibus hoc non accidit, vt constat ex proposita specie facti; nam solum petit Religiosus à se ulari, vt rem aliquam donet alteri, de qua re ipse Religiosus non acceptat, neque tacitè, neque expressè, vllum dominium, & potest ipse sæcularis semper, si velit, non dare: ergo, &c.

4. Deinde, Religiosus, seu Monialis, non potest donare: tamen ex hoc non sequitur, quod non possit petere ab alio potente donare, vt donet: potest enim prohiberi primum, & non secundum. Ergo, licet Religiosus non possit donare; tamen poterit ab aliquo sæculari potente donare, petere vt aliquid alicui donet. Sic Turrianus. Nec valet dicere, quod in nostro casu Religiosus dicitur donare indirectè: nam vt bene obseruant Sanchez, & Cenedo, ubi supra, tunc dicitur donatio indirecta, quando adest tacita acceptatio, quia & in donatione indirecta præsupponitur dominium; & quando etiam adest iustus, vt donans tradat alteri: quod neutrum est in nostro casu; quia Religiosus, neque tacitè acceptat dominium alicuius rei, & non iub. t. sed rogat, & se habet, vt diximus, tanquam intercessor: ergo, &c. Vel secundò dicendū cum

eum Ioan. de la Cruz de *statu Relig. lib. 1. capit. 3. dub. 5.* quod donatio indirecta in hoc decreto Clementis VIII. vetita dicitur, v.g. si Religiosus mutuet animo non repetendi mutuum. Vel dicendum tertio cum Sanchez, & Cenedo, *loc. cit.* illa verba, *directe, vel indirecte*, apponi, vt Religiosi intelligant: vt, cum Hispanè dicitur: [Ni os palle por el pensamiento el hazer esso.] Ex his patet responso ad primum argumentum.

5. Ad secundum respondetur cum Cenedo: [Que en aquella ley se induce vna tacita acceptacion, porque el mandar, que lo de à l'otro, importa, y suppone, que ya fue adquirida la cosa para aquel que mando darla.] Iustio enim, vt alteri detur, importat rem prius iubenti esse acquisitam & verbum, *iubere*, importat necessitatem, vt notat Alb. ricus in suo *Diction. verb. iubere*, & constat ex l. 1. ff. *quod iussu*. Sed in nostro casu non iubetur, sed rogatur, ita vt, quemadmodum *suprà* diximus, possit secularis rogatus rem illam non dare; ergo, &c.

6. Ex his apparet me olim rectè respondisse, Monialem, quæ rogauerat matrem, vt daret alteri certam pecuniarum summam, non nomine ipsius Monialis, sed nomine suo; non fregisse votum paupertatis, neque prohibitionem Clementis VIII. de largitione indirecta munerum. Et ita tunc senserunt multi Viri docti ex nostra Religione, & Societate IESV à me de hac re consulti.

RESOL. IX.

An Monialis, seu Religiosus cum licentia sui Superioris possit facere amico, seu cognato Corporalia magis valbris, seu picturam, & non incidere in penas huius Constitutionis?

Et an doctrina huius questionis non sit applicanda, quando Religiosus facit primo picturam v. g. sumptibus Monasterij? Ex part. 1. tractat. 6. Resol. 6.

Sup. hoc in §. 1. Ref. seq. & infra in Ref. 61. §. 3. cur. sim. ad lin. 6.

§. 1. **N**egatiuè forsitan aliquis respondebit: quia, quidquid acquirit Monachus ex sua arte, vel industria, acquirit Monasterio ergo, &c. Secundò, qui nequit dare, nec gratis potest remittere, sed Religiosus, & Monialis non possunt dare; ergo neque remittere.

2. Sed ego cum Bonacina in *tract. var. diff. 3. punct. 1. n. 5.* Scortia in *Bull. Pont. epit. 158. theor. 396.* Ioanne Valero *vbisup. n. 66. & seq.* affirmatiuam sententiam sustinendam esse puto. Dico igitur, quando ad faciendas illas res amicus, seu consanguineus submittit omnia necessaria, & eius sumptus de licentia Prælati efficiuntur; vel cum, antequàm fiant, Prælati dat licentiam, vt fiant pro tali amico; tunc licet necessaria accipiantur à Monasterio, posito quòd sint parui valoris; puto, in vtroque casu Religiosum, seu Monialem posse gratis efficere illam picturam, seu corporale, vel aliam rem. Et ratio est: quia tunc non agitur de alienanda, seu donanda re, quæ sit Monasterij; sed tantum agitur de non acquirendo, quo in casu Prælati potest præiudicare Monasterio, vt communis fert Doctorum sententia, & probat Sanchez de *matrim. tom. 1. lib. 6. disp. 4. n. 13.*

3. Secundò probatur: quia Clemens VIII. in ista Bulla prohibet tantum largitionem munerum de pecuniis, vel alijs rebus iam Monasterio acquisitis, & decernit esse faciendam restitutionem de muneribus contra hanc Constitutionem factis: sed cum restitutio supponat ablationem, & in casu,

de quo agimus, nulla fiat ablatio pretij illius rei, quæ gratis efficitur, cum nunquam datum fuerit, nec debeat: ergo de hoc genere liberalitatis, & muneris non intellexit Pontifex in ista Bulla, aliquid prohibere.

4. Ad primum argumentum respondetur, verum esse, quidquid acquirit Monachus, Monasterio acquirere: sed nego, opera faciendâ ab ipsis Religiosis non posse confici gratis, de licentia tamen sui Superioris, impensis alienis. Et ratio est: quia erga talia opera nullum ius acquiritur Monasterium habet, antequàm efficiantur; nec habet ius ad rem, quia non adhuc sunt in rerum natura; & idè in talibus potest (vt diximus) Superior ipsi Monasterio præiudicare.

5. Sic etiam responderi potest ad secundum argumentum dicendo, tunc qui nequit donare, non posse gratis remittere, quod debetur, quando aliquid est debitum: sed in nostro casu est diuersa ratio: nam nos loquimur de remissione illius, quod adhuc non debetur, & sic est casus alienus. Notandum est tamen, doctrinam huius resolutionis non esse applicandam, quando Religiosus facit primo picturam, v. g. sumptibus Monasterij; nam in hoc casu verum est, non posse Monachum rem illam nulli valoris, etiam de licentia Superioris, donare, quia tunc res illa est ipsius Monasterij, quod iam habet ius acquiritum erga ipsam, & idè sic faciendò, & donandò, contraheretur huic Bulla.

RESOL. X.

An Regularis faciens picturam, vel aliquid aliud pro amico frangat votum paupertatis?
Et alia notabilia circa hoc adducuntur in textu huius Resolutionis. Ex part. 7. tract. 11. & Milic. 2. Ref. 17.

§. 1. **H**anc questionem nouissimè petrauit Cardinalis de Lugo de *iuss. & iur. tom. 1. disp. 3. sect. 8. n. 149.* & me citato, qui negatiuam sententiam docuit in *tom. 1. tract. de Pauper. Relig. resol. 6.* asserit admittendam esse si ante opus factum ex primaria intentione fiat ad petitionem illius, non verò si fiat ab ipso Religioso cum intentione dandi illam picturam tali personæ. Ratio autem, in qua id fundari debet, hæc est: quia sicut *suprà* diximus, posse Religiosum absque licentia acceptare obsequium sibi ab alio præstitum; ita potest implere Religiosus absque præiudicio paupertatis alteri inferuire, & suâ operâ ei gratis exhibere. Sic potest centibus altero dictante scribere pro ipso codicem, vel librum magnum, qui liber magni pretij esset: tunc autem liber ipse, nunquam est in dominio scribentis, sed Religiosus accommodat, & exhibet suam operam alteri, qui in ea scriptione inferuit, & eius nomine scribit, atque ideo nihil sibi acquirit, sed totum acquiritur domino, qui Religiosi opera vtitur ad faciendum sibi illud opus. Similiter ergo poterit Religiosi opera vtî ad faciendam imaginem, vel statuum, quæ non acquiruntur artifice, sed illi, cui Religiosus quasi eius seruus, vel operarius gratuitus laborat. Hæc Emin. Cardinalis de Lugo.

2. Sed acutissimus Caramuel in *Reg. D. Benedicti, disp. 59. resol. 8. num. 859.* suus difficultatem exponit, & me etiam citato affirmatiuam sententiam tenet sine illâ limitatione apposita à Cardinali Lugo, sed ait: non procedere quoad Religiosos laicos, nam ipse differentiam ponit inter Aurificem Monachum, & Conuersum Aurificem, quòd Conuersus quæ Aurifex est Conuersus: alius verbò non